

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: Kžzd 13/2020-4

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske, u vijeću za mladež sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda Ranka Marijana kao predsjednika vijeća te Melite Božičević-Grbić i Ileana Vinja, kao članova vijeća uz sudjelovanje više sudske savjetnice - specijalistice Maje Ivanović Stilinović kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv opt. Đ. L., zbog kaznenog djela iz čl. 166. st. 1. u vezi s čl. 158. st. 1. Kaznenog zakona ("Narodne novine" broj 125/11., 144/12., 56/15., 61/15.-ispravak i 101/17. - dalje: KZ/11.), odlučujući o žalbama državnog odvjetnika i optuženika podnijetim protiv presude Županijskog suda u Rijeci od 17. veljače 2020. broj Kzd-5/2019-90, u sjednici održanoj 21. svibnja 2020.,

p r e s u d i o j e:

Odbijaju se žalbe državnog odvjetnika i opt. Đ. L. kao neosnovane te se potvrđuje prvostupajnska presuda.

Obrazloženje

Prvostupajnskom presudom Županijskog suda u Rijeci proglašen je krivim opt. Đ. L. zbog kaznenog djela iz čl. 166. st. 1. u vezi s čl. 158. st. 1. KZ/11. (toč. 1.) izreke) za koje je utvrđena kazna zatvora u trajanju šest godina te kaznenog djela iz čl. 165. st. 1. KZ/11. (toč.2. izreke) za koje je utvrđena kazna zatvora u trajanju dvije godine. Primjenom čl. 51. KZ/11. optuženik je osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju sedam godina u koju kaznu se na temelju čl. 54. KZ/11. uračunava vrijeme oduzimanje slobode u vezi s kaznenim djelom od 10. veljače 2019. nadalje.

Na temelju čl. 148. st. 1. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" broj 152/08., 76/09., 80/11., 91/12. - odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17. i 126/19. - dalje: ZKP/08.) optuženiku je naloženo podmiriti troškove kaznenog postupka iz čl. 145. st. 2. toč. 1., 6. i 7. ZKP/08. u iznosu 47.000,00 kuna dok će se o nužnim izdacima i nagradi opunomoćenika oštećenice „odlučiti naknadno ukoliko ova to zatraži.“

Protiv te presude žalbu je podnio državni odvjetnik zbog odluke o kazni s prijedlogom da se pobijana presuda preinači „na način da se okrivljeniku izrekne kaznu zatvora u duljem trajanju.“

Žalbu je podnio i optuženik po branitelju V. K., odvjetniku iz R., zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i odluke o kazni. Predlaže da se pobijana presuda ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje i odluku.

Optuženik je u žalbi ujedno odgovorio i na žalbu državnog odvjetnika smatrajući da je ta žalba neosnovana.

Na temelju čl. 474. st. 1. ZKP/08. spis je bio dostavljen Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.

Žalbe državnog odvjetnika i optuženika nisu osnovane.

Optuženik se žali zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 1. toč. 11. ZKP/08. prigovorom da je povreda „...razvidna jer su razlozi o odlučnim činjenicama u znatnoj mjeri proturječni, te postoji proturječnost o odlučnim činjenicama između onoga što se navodi u razlozima presude o sadržaju iskaza danog u postupku i smog iskaza.“, nastavno osporavajući ocjenu dokaza, poglavito „nerezonsko“ prihvaćanje iskaza oštećenice uz prigovore na provedeno psihologijsko psihijatrijsko vještačenje oštećenice.

Međutim, istaknuti oblik povrede iz čl. 468. st. 1. toč. 11. ZKP/08. ostvaren je kada se proturječno reproducira stvarni sadržaj ispisa ili iskaza svjedoka odnosno vještaka, što ovdje prvostupanjski sud čini korektno i bez proturječja, dok je ocjena dokaza i izvođenje zaključka iz dokazne građe činjenično pitanje tako da se u naravi radi o žalbenom pobijanju pravilnosti utvrđenog činjeničnog stanja.

Stoga nije osnovana žalba optuženika zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka, a ni ovaj sud pri ispitivanju pobijane presude nije našao da su počinjene povrede procesnog i materijalnog zakona na koje kao sud drugog stupnja pazi po službenoj dužnosti prema čl. 476. st. 1. ZKP/08.

Optuženik u žalbi navodi da je činjenično stanje nepotpuno i pogrešno utvrđeno zbog neprihvatanja dokaznog prijedloga obrane za provođenje novog psihologijsko psihijatrijskog vještačenja oštećenice, s tim u vezi prigovara ocjeni dokaza te naglašava da je u postupku „...faktično...utvrđeno da je oštećena djevojka, a s druge strane okrivljeni je suspektno impotentan.“

Žalbenim navodima optuženika nisu dovedena u pitanje činjenična utvrđenja i iz toga izvedeni zaključci prvostupanjskog suda. Sud prvog stupnja je na raspravi proveo sve potrebne dokaze, pomno je razmotrio sporne činjenice i sveobuhvatnom ocjenom dokazne građe pravilno zaključio da je optuženik počinio predmetna kaznena djela. Iscrpni razlozi koje je dao prvostupanjski sud za ocjenu proturječnih dokaza i prihvaćanje iskaza oštećenice te glede odbijanja dokaznog prijedloga obrane za novo psihologijsko psihijatrijsko vještačenje

(str. 13. presude), logični su, razumni i uvjerljivi, zbog čega ih u cijelosti prihvaća i ovaj drugostupanjski sud.

Opravdano je sud prvog stupnja iskaz oštećenice ocijenio vjerodostojnim jer je u bitnim dijelovima prikaza proživljenog seksualnog zlostavljanja dosljedna i ustrajna (ispitana u istrazi i na raspravi), taj iskaz podupiru posredni svjedoci te osobito nalaz i mišljenje vještaka.

Pored detaljne i razumne argumentacije prvostupanjskog suda valja istaknuti da je oštećenica dosljedna u terećenju optuženika u odnosu na oba kaznena djela, dok, nasuprot tome, negirajući krivnju za oba kaznena djela, optuženik nije konzistentan u obrani. Oštećenica je zorno opisala način na koji je optuženik realizirao spolne odnose (i felatio) s njom, među ostalim i uz reproduciranje porno filmova. U odnosu na potonje radnje i kazneno djelo upoznavanja djece s pornografijom optuženik tijekom postupka mijenja obranu tako da prvotno priznanje zajedničkog gledanja porno filma (jedne prilike što se ponovilo možda još jednom) na raspravi posve negira uz nemušto i stoga neprihvatljivo objašnjenje da je kod prvog ispitivanja bio umoran i ne zna zašto je tako iskazivao.

Nadalje, na pravilnu ocjenu vjerodostojnosti iskaza oštećenice upućuje nalaz i mišljenje psihologijsko psihijatrijskog vještačenja oštećenice.

Prema provedenom vještačenju utvrđeno je da unatoč usporenog psihičkog razvoja i lake duševne zaostalosti oštećenica ima dostatne kapacitete za svjedočenje. Doduše, oštećenica ima slabije sposobnosti orijentacije vremenu i poteškoće u matematičko logičnom mišljenju što otežava smještanje događaja u kontekst vremena i procjenu učestalosti događaja. Međutim, budući da je razmišljanje oštećenice, uključujući i maštu, na razini konkretnog, upravo utvrđene intelektualne teškoće i snižene kognitivne sposobnosti, uz odgovarajući emocionalni angažman tijekom opisa događaja govori u prilog zaključku o autentičnom prikazu proživljenog.

Nije osnovan žalbeni prigovor optuženika kojim osporava stručnost nalaza i mišljenja vještaka psihologa i psihijatra tvrdnjama da su „...vještačile ...na način i od pretpostavke da su djela i počinjena, a prilikom dopune nisu niti razgovarale ponovo sa oštećenom...“.

Naime, i po ocjeni ovog drugostupanjskog suda, nalaz i mišljenje vještaka ne počiva na preduvjerenju o postojanju terećenih događaja, već ima sve potrebne značajke stručno utemeljene evaluacije osobnosti oštećenice, jer se temelji na primjeni znanstvenih metoda i tehnika (među kojima je korišteno više različitih psihodijagnostičkih testova) koje su određeno i jasno navedene u pisanom nalazu i mišljenju po osobama koje nemaju razloga biti pristrane već su educirane za obavljanje ove vrste vještačenja. Stoga se neosnovano u žalbi problematizira kvaliteta i pouzdanost ovog dokaza. Pored toga, vještaci su na raspravi snagom stručne argumentacije odgovorili na sve upite i detaljno objasnili da za dopunu nalaza i mišljenja nije bilo potrebe ponovno razgovarati sa oštećenicom pa je s pravom sud prvog stupnja odbio prijedlog obrane za novo vještačenje.

Okolnost što kod oštećenice nije utvrđena defloracija himena već je, kako to žalitelj navodi „djevica“, ne ekskulpira optuženika odnosno ne diskreditira iskaz oštećenice. Naime, prema iskazu ginekologa koji je oštećenicu pregledao i sačinio medicinsku dokumentaciju

(svjedokinja I. K.), a poglavito nalazu i mišljenju ginekološkog vještaka oštećenica ima tzv. anularni (cirkularni) himen kod kojeg je moguća takva rastezljivost da kod vaginalnih spolnih odnosa ne dolazi do oštećenja djevičnjaka, a na temelju učinjenog ginekološkog pregleda nije moguće objektivno i sa sigurnosti utvrditi je li oštećenica imala spolni odnos u vidu penetracije u rodnicu. Drugim riječima utvrđeno stanje himena oštećenice samo po sebi niti potvrđuje niti otklanja mogućnost da je oštećenica imala vaginalne spolne odnose, pa ova činjenica nema jednoznačni karakter kako to nastoji prikazati žalitelj.

Jednako tako pravilno je sud prvog stupnja otklonio postavku obrane o erektilnoj disfunkciji odnosno impotenciji rukovodeći se nalazom i mišljenjem vještaka urologa prema kojem optuženik može postići erekciju potrebnu za spolni odnos. Ovdje je ključno ponoviti očitovanje vještaka da se provođenjem vještačenja nije i nikada neće dobiti odgovor na mogućnost postizanja erekcije kod optuženika tijekom inkriminiranog razdoblja, a da je zaključak o blagoj erektilnoj disfunkciji u vrijeme vještačenja izvukao iz upitnika kojeg je samostalno i osobno ispunio optuženik time da se ne može isključiti mogućnost manipulacije prilikom davanja odgovora.

Prema tome, sagledavajući svu dokaznu građu, osobito konfrontirajući dosljedan iskaz oštećenice o proživljenoj seksualnoj zlostavi (čije su sposobnosti izmišljanja i reproduciranja izmišljenog ili sugeriranog sadržaja, a time i lažnog terećenja, zbog psihofizičkog hendikepa zanemarive) sa nepostojanom obranom optuženika koja dijelom sadrži i priznanje kaznenog djela upoznavanja djece s pornografijom, pravilno je sud prvog stupnja utvrdio da je optuženik sa trinaestogodišnjom oštećenicom, s kojom je živio u istom kućanstvu, svjestan njenog narušenog, usporenog psihofizičkog razvoja, višekratno obavio spolne odnose i spolnom odnosu izjednačenu spolnu radnju te joj reproducirao filmove pornografskog sadržaja čime je ostvario obilježja terećenih kaznenih djela.

Iz navedenih je razloga neutemeljena optuženikova žalba zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Žaleći se zbog odluke o kazni državni odvjetnik smatra kako niz otegotnih okolnosti, poglavito da je optuženik ostvario dva kvalifikatorna oblika teškog kaznenog djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta, upornost pri učinu djela te težina posljedica na psihofizički razvoj oštećenice nisu našle dovoljno odraza u kazni odmjerenoj za kazneno djelo iz čl. 166. st. 1. KZ/11., odnosno izrečenoj (jedinствenoj) kazni.

Nezadovoljan kaznom optuženik ističe da je neosuđivan i da je tijekom zajedničkog života sa izvanbračnom suprugom, bakom oštećenice, uzdržavao cijelu obitelj te smatra kako „...nema podataka da bi oštećena trpila znatne posljedice...“.

Razmotrivši odluku o kazni ovaj sud nalazi da su okolnosti o kojima ovisi vrsta i mjera kazne primjereno vrednovane, kako u odnosu na utvrđenje pojedinačnih kazni zatvora, tako i glede odmjerene jedinstvene kazne zatvora. Prvostupanjski sud je optuženiku cijenio olakotnim neosuđivanost, dok je otegotnim cijenjen visoki stupanj kriminalne volje izražen duljinom vremenskog razdoblja u kojem su ostvarene radnje kaznenih djela što se posljedično odrazilo i na traumatizaciju posebno ranjive odnosno pojačano osjetljive oštećenice, što je utvrđeno provedenim vještačenjem. Stoga, prevladavajući značaj otegotnih okolnosti ne opravdavaju blaže kažnjavanje kako sugerira optuženik, dok je kazna zatvora u trajanju šest

godina dostatno odmaknuta od zakonskog minimuma propisane kazne za kazneno djelo iz čl. 166. st. 1. KZ/11. pa nema mjesta ni strožem kažnjavanju kako predlaže državni odvjetnik.

Slijedom navedenog, na temelju čl. 482. ZKP/08., odlučeno je kao u izreci.

Zagreb, 21. svibnja 2020.

Predsjednik vijeća:
Ranko Marijan, v.r.